

PRAKSISOVERSIGT · CIVILPROCES

Praksisoversigt over gruppesøgsmål

Retsplejelovens kapitel 23a og EU-direktivet om kollektive søgsmål

Version 2 · Opdateret 24. jun. 2026 · 1 afgørelser · 2022-2022

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Gruppesøgsmålsordningen i retsplejelovens kapitel 23a (§§ 254a-254k) giver mulighed for at samle et stort antal ensartede krav i én sag, ført af en grupperepræsentant udpeget af retten. Ordningen blev indført ved lov nr. 181 af 28. februar 2007 på baggrund af Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 og opererer med to spor: et opt-in-spor (hovedreglen), hvor gruppemedlemmer aktivt skal tilmelde sig, og et opt-out-spor (§ 254e, stk. 8), hvor medlemmer automatisk er omfattet, medmindre de framelder sig – sidstnævnte forbeholdt krav af ringe størrelse, der ikke kan forventes fremmet individuelt, og hvor kun en offentlig myndighed (i praksis Forbrugerombudsmanden) kan være grupperepræsentant. Med vedtagelsen af lov nr. 754 af 13. juni 2023 om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser er EU-direktivet 2020/1828 (Representative Actions Directive) implementeret i dansk ret, hvilket udvider rammerne for grænseoverskridende gruppesøgsmål og stiller krav til godkendelse af søgsmålsberettigede organisationer.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Gruppesøgsmål forudsætter, at der foreligger ensartede krav – dvs. krav med tilstrækkeligt faktisk og juridisk fællesskab til samlet behandling (retsplejelovens § 254a).
- 02** Retten skal skønne, at gruppesøgsmål er den bedste behandlingsform for kravene, og at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes hensigtsmæssigt (§ 254b, stk. 1, nr. 5-6).
- 03** Grupperepræsentanten kan være et gruppemedlem, en forening/sammenslutning eller en offentlig myndighed bemyndiget ved lov – og skal være i stand til at varetage gruppens interesser (§ 254c).
- 04** Hovedreglen er opt-in: gruppemedlemmer skal aktivt tilmelde sig inden en af retten fastsat frist (§ 254e, stk. 5-6).
- 05** Opt-out (§ 254e, stk. 8) kræver kumulativt, at kravene er af ringe størrelse, at individuelle søgsmål ikke kan forventes, at opt-in-gruppesøgsmål ikke er hensigtsmæssigt, og at grupperepræsentanten er en offentlig myndighed (§ 254c, stk. 2).
- 06** Forbrugerombudsmanden og Lægemiddelstyrelsen er ved lov bemyndiget til at være grupperepræsentant og dermed den praktiske forudsætning for opt-out-gruppesøgsmål.

- 07** Forlig, som grupperepræsentanten indgår, kræver rettens godkendelse – retten afslår kun ved usaglig forskelsbehandling eller åbenbar urimelighed (§ 254h).
- 08** Rettens afgørelser i gruppesøgsmålet har bindende virkning for de gruppemedlemmer, der er omfattet af søgsmålet (§ 254f, stk. 2).
- 09** Retten kan pålægge grupperepræsentanten at stille sikkerhed for sagsomkostninger; stilles sikkerheden ikke, afvises sagen (§ 254e, stk. 2).
- 10** Salær for beskikket advokat i gruppesøgsmål fastsættes ud fra sagens faktiske omfang på det stade, sagen befinder sig – ikke ud fra den potentielle sagsværdi (Højesteret BS-37564/2021-HJR).
- 11** EU-direktivet 2020/1828 (Representative Actions Directive) er implementeret ved lov nr. 754 af 13. juni 2023, der giver godkendte myndigheder og organisationer adgang til at anlægge gruppesøgsmål om påbud, forbud og genopretning på tværs af EU-medlemsstater.

§ 1 Lovgrundlag og historisk baggrund for gruppesøgsmålsordningen

Den danske gruppesøgsmålsordning er reguleret i [retsplejelovens kapitel 23a](#), §§ 254a-254k. Ordningen blev indført ved **lov nr. 181 af 28. februar 2007** (L 41, folketingssamlingen 2006-07) på baggrund af [Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 – Reform af den civile retspleje IV – Gruppesøgsmål mv.](#)

Betænkningen analyserede erfaringerne fra bl.a. Sverige, Norge, England og USA og anbefalede en model, der balancerer hensynet til effektiv retsbeskyttelse for mange skadelidte med behovet for at undgå misbrug. Retsplejerådet foreslog to spor:

- **Opt-in** (tilmelding) som hovedregel, hvor den enkelte aktivt skal tilkendegive at ville deltage.
- **Opt-out** (framelding) som undtagelse, forbeholdt krav af ringe størrelse, der ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål.

Formålet med ordningen er at give personer med ensartede krav – typisk forbrugere, investorer eller skadelidte – adgang til domstolene i tilfælde, hvor det individuelle søgsmål ikke er realistisk på grund af kravets beskedne størrelse eller sagens kompleksitet. Reglerne gælder ikke for de særlige sagstyper opregnet i [§ 254a, stk. 2](#), herunder sager efter retsplejelovens kapitel 42-44 (injuriesager, familieret mv.) og sager ved den fælles patentdomstol.

LOV

[Retsplejeloven § 254a](#)

§ 2 Betingelserne for at anlægge gruppesøgsmål (§ 254b)

Et gruppesøgsmål kan kun anlægges, hvis samtlige syv kumulative betingelser i [§ 254b, stk. 1](#) er opfyldt:

1. **Ensartede krav** (nr. 1): Kravene skal have tilstrækkeligt faktisk og juridisk fællesskab. Det er det mest omdiskuterede kriterium og stiller krav om, at de enkelte gruppemedlemmers retsstilling i det væsentlige beror på de samme faktiske omstændigheder og retsregler. Kravet om ensartethed udelukker ikke, at der kan

være individuelle forskelle i f.eks. tabets størrelse – det afgørende er, om ansvarsgrundlaget og de væsentlige faktiske forhold er fælles.

2. **Værneting i Danmark** (nr. 2): Alle krav skal have værneting her i landet.
3. **Rettens stedlige kompetence** (nr. 3): Retten skal være kompetent for mindst ét af kravene.
4. **Saglig kompetence** (nr. 4): Retten skal have saglig kompetence til at behandle mindst ét krav.
5. **Bedste behandlingsform** (nr. 5): Retten skal skønne, at gruppesøgsmål er den *bedste* måde at behandle kravene på. Dette indebærer en helhedsvurdering af, om samlet behandling er mere hensigtsmæssig end individuelle søgsmål, herunder under hensyn til antal gruppemedlemmer, kravenes kompleksitet og sagens processuelle effektivitet.
6. **Identifikation og underretning** (nr. 6): Gruppemedlemmerne skal kunne identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde.
7. **Udpegning af grupperepræsentant** (nr. 7): Der skal kunne udpeges en grupperepræsentant, jf. § 254c.

Har retten ikke saglig kompetence til at behandle alle kravene, kan sagen efter § 254b, stk. 2 henvises til en domstol med saglig kompetence for mindst ét krav.

LOV

Retsplejelovent § 254b, stk. 1

Retsplejelovent § 254c

§ 3 Grupperepræsentanten og dennes egnethed (§ 254c)

Grupperepræsentanten er sagens centrale aktør og fører gruppesøgsmålet på gruppens vegne. Udpegningen sker af retten, og som grupperepræsentant kan udpeges:

- Et **medlem af gruppen** (§ 254c, stk. 1, nr. 1).
- En **forening, privat institution eller anden sammenslutning**, når søgsmålet falder inden for sammenslutningens formål (§ 254c, stk. 1, nr. 2).
- En **offentlig myndighed**, der ved lov er bemyndiget til det (§ 254c, stk. 1, nr. 3).

Ved opt-out-gruppesøgsmål efter § 254e, stk. 8 gælder en skærpet regel: her kan **kun** en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget, fungere som grupperepræsentant (§ 254c, stk. 2). I praksis er det Forbrugerombudsmanden og Lægemedelstyrelsen, der har denne bemyndigelse. Forbrugerombudsmandens rolle som grupperepræsentant er bl.a. hjemlet i [lov om forsikringsvirksomhed § 283, stk. 4](#) og tilsvarende bestemmelser i den finansielle lovgivning.

Egnethedskravet i § 254c, stk. 3 – at repræsentanten skal "være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser" – indebærer en konkret vurdering af repræsentantens ressourcer, organisering og eventuelle interessekonflikter. Repræsentanten skal typisk have antaget en advokat og råde over tilstrækkelige midler til at føre sagen til ende.

LOV

Retsplejelovent § 254c

Retsplejelovent § 254e, stk. 8

§ 4 Opt-in og opt-out – to spor for gruppesøgsmål

Retsplejelovens kapitel 23a opererer med to grundlæggende modeller for gruppedannelse:

Opt-in (tilmelding) – hovedreglen

Efter [§ 254e, stk. 5-6](#) omfatter gruppesøgsmålet som udgangspunkt kun de gruppemedlemmer, der *aktivt har tilmeldt sig* inden en af retten fastsat frist. Retten bestemmer, hvortil tilmelding skal ske, og kan undtagelsesvis tillade sen tilmelding. Opt-in-modellen er velegnet til sager, hvor de individuelle krav er af en vis størrelse, og gruppemedlemmerne har en reel interesse i at engagere sig i sagens udfald – f.eks. investortabssager, sundhedserstatning eller forbrugerkrav af mellemstørrelse.

Retten kan efter [§ 254e, stk. 7](#) betinge tilmeldingen af, at gruppemedlemmet stiller sikkerhed for sagsomkostninger, medmindre medlemmet har retshjælpsforsikring eller opfylder betingelserne for [fri proces](#).

Opt-out (framelding) – undtagelsen

Efter [§ 254e, stk. 8](#) kan retten efter anmodning fra grupperepræsentanten bestemme, at gruppesøgsmålet skal omfatte alle gruppemedlemmer, der *ikke aktivt har frameldt sig*. Denne model kræver, at tre kumulative betingelser er opfyldt:

- Kravene skal på grund af deres **ringe størrelse** almindeligvis ikke kunne forventes fremmet ved individuelle søgsmål.
- Et gruppesøgsmål med tilmelding (opt-in) må **ikke anses for hensigtsmæssigt**.
- Grupperepræsentanten skal være en **offentlig myndighed** bemyndiget ved lov ([§ 254c, stk. 2](#)).

Opt-out-modellen er tiltænkt masseforbrugerkrav, hvor den enkelte forbrugers tab er så beskedent, at intet individuelt søgsmål er realistisk – f.eks. et par hundrede kroners overpris på et bredt solgt forbrugsprodukt. Forbrugerombudsmanden er den centrale aktør i opt-out-søgsmål.

Sondringen mellem opt-in og opt-out var genstand for indgående overvejelser i [Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005](#), der afviste en generel opt-out-ordning og i stedet anbefalede den begrænsede model, der blev vedtaget.

LOV

[Retsplejeloven § 254e, stk. 5, 8](#)[Retsplejeloven § 254c, stk. 2](#)

§ 5 Stævning, underretning og processuelle krav

Gruppesøgsmålet anlægges ved indlevering af stævning efter de almindelige regler i [retsplejelovens § 348](#), men med yderligere krav angivet i [§ 254d](#). Stævningen skal indeholde:

- En **beskrivelse af gruppen** (hvem kravene vedrører).
- Oplysninger om, hvordan **gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes**.
- Et **forslag til grupperepræsentant**, der er villig til at påtage sig hvervet.

Stævningen kan indleveres af enhver, der kan udpeges som grupperepræsentant – dvs. et gruppemedlem, en forening eller en offentlig myndighed.

Når grupperepræsentanten er udpeget og rammen for søgsmålet fastlagt, skal de potentielle gruppemedlemmer **underrettes** om sagen og retsvirkningerne af tilmelding/framelding. Underretningen sker på den måde, retten

bestemmer, herunder eventuelt ved offentlig bekendtgørelse (§ 254e, stk. 9). Udgifterne bæres foreløbig af grupperepræsentanten.

Retten fastlægger **rammen for gruppesøgsmålet** (§ 254e, stk. 4) – dvs. hvilke krav der er omfattet – og kan senere ændre denne ramme, hvis det er påkrævet.

LOV

Retsplejeloven § 254d

Retsplejeloven § 254e, stk. 4, 9

§ 6 Forlig, domsvirkning og omkostningsansvar

Forlig kræver rettens godkendelse

Efter § 254h opnår forlig, som grupperepræsentanten indgår om gruppens krav, først gyldighed efter rettens godkendelse. Retten afslår kun godkendelse, hvis forliget indebærer **usaglig forskelsbehandling** af gruppemedlemmer eller er **åbenbart urimeligt**. Gruppemedlemmerne skal underrettes om godkendelsen. Denne mekanisme beskytter fraværende gruppemedlemmer mod ufordelagtige forlig.

Domsvirkning for hele gruppen

Rettens afgørelser i gruppesøgsmålet har bindende virkning for alle gruppemedlemmer, der er omfattet af søgsmålet (§ 254f, stk. 2). I opt-out-søgsmål gælder den bindende virkning dog kun for gruppemedlemmer, der ved sagens anlæg kunne have været sagsøgt her i landet.

Omkostningsansvar

Et gruppemedlem kan pålægges at betale sagsomkostninger til modparten og/eller grupperepræsentanten (§ 254f, stk. 3), men højst med et beløb svarende til den sikkerhed, der eventuelt er fastsat, med tillæg af beløb, der er kommet medlemmet til gode. Opfylder gruppemedlemmet de økonomiske betingelser for **fri proces**, betales uafdækkede sagsomkostninger af statskassen (§ 254f, stk. 4).

Hæves eller afvises sagen, kan et gruppemedlem inden 4 uger indtræde som individuel part og videreføre sit krav (§ 254g, stk. 2).

LOV

Retsplejeloven § 254h

Retsplejeloven § 254f, stk. 2, 3

Retsplejeloven § 254g, stk. 2

Salærfastsættelse i gruppesøgsmål – Højesterets kendelse

§ 7 BS-37564/2021-HJR

I **BS-37564/2021-HJR** (kendelse af 11. november 2022) tog Højesteret stilling til salærfastsættelsen for en beskikket advokat i et gruppesøgsmål anlagt af en forening mod en virksomheds revisor og ledelse vedrørende investeringstab.

Sagen var aldrig nået til realitetsbehandling – byretten havde afvist gruppesøgsmålet efter en formalitetsprocedure om godkendelse efter retsplejelovens kapitel 23a. Advokaten anmodede om 400.000 kr. i salær under henvisning til sagens potentielle værdi på over 21 mio. kr. og gruppesøgsmålets høje juridiske kompleksitet. Byret og landsret fastsatte salæret til 30.000 kr. med tillæg af moms.

Højesteret stadfæstede og udtalte:

Efter en samlet vurdering af sagens karakter og forløb, og under hensyn til, at sagen for byretten har haft et begrænset omfang, herunder navnlig foreløbigt var begrænset til spørgsmålet om, hvorvidt sagen kunne godkendes som et gruppesøgsmål, tiltræder Højesteret, at salæret er fastsat til 30.000 kr. med tillæg af moms.

Kendelsen fastslår to principper:

- Salær for beskikket advokat i gruppesøgsmål fastsættes ud fra **sagens faktiske omfang og karakter** på det stade, sagen befinder sig – ikke ud fra den potentielle sagsværdi.
- Det er **sagsøgerens ansvar** at tilvejebringe grundlaget for godkendelse af gruppesøgsmålet inden sagens anlæg, og godkendelsesfasen er tilrettelagt med henblik på hurtig og ressourcebesparende behandling.

LOV

Retsplejeloven § 314, stk. 2

PRAKSIS

Højesteret · Salærfastsættelse for beskikket advokat i gruppesøgsmål begrænset til formalitetsspørgsmål

11.11.2022

§ 8 EU-direktivet 2020/1828 og den danske RAD-implementeringslov

Den 25. november 2020 vedtog EU [direktiv 2020/1828](#) (Gruppesøgsmålsdirektivet / Representative Actions Directive – RAD), der pålægger medlemsstaterne at sikre en ordning for gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

Direktivets hovedtræk:

- **Godkendte organer/organisationer** skal kunne anlægge gruppesøgsmål om **påbud, forbud og genopretning** (erstatning, afhjælpning, tilbagebetaling) mod erhvervsdrivende, der overtræder EU-forbrugerbeskyttelseslovgivning.
- Medlemsstaterne vælger selv mellem **tilvalg (opt-in) og fravalg (opt-out)**, men for grænseoverskridende søgsmål kræves tilvalg for forbrugere uden sædvanligt opholdssted i forumstaten ([art. 9, stk. 2](#)).
- Godkendte organisationer skal opfylde krav til uafhængighed, transparens og ikke-profit-formål ([art. 4](#)).
- Endelige afgørelser kan anvendes som bevis i andre sager mod den samme erhvervsdrivende ([art. 15](#)).

Dansk implementering: Lov nr. 754 af 13. juni 2023

[Lov om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser](#) trådte i kraft den 25. juni 2023. Loven eksisterer parallelt med retsplejelovens kapitel 23a og regulerer specifikt gruppesøgsmål anlagt af godkendte myndigheder/organisationer til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

Godkendte myndigheder og organisationer ansøger via Virk.dk hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, jf. [bekendtgørelse nr. 769/2023](#). Forbrugerombudsmanden og Lægemiddelstyrelsen er direkte godkendt ved lovens § 26. Gebyret for forbrugertilmelding til gruppesøgsmål om genopretning er maksimalt 800 kr., og indtægterne må ikke overstige de samlede sagsomkostninger.

Den danske implementering fastholder dermed det dobbeltspor, der allerede kendes fra retsplejeloven, men udvider den til grænseoverskridende forbrugerbeskyttelse i overensstemmelse med EU-direktivet og med nye krav til organisationers godkendelse.

LOV

Retsplejeloven § 254a

§ 9 Anke af gruppesøgsmålsdomme (§ 254j)

Reglerne om anke af domme i gruppesøgsmål følger af § 254j. Anker **grupperepræsentanten**, finder reglerne om gruppesøgsmål – herunder opt-in/opt-out-mekanismen – tilsvarende anvendelse under anken (§ 254j, stk. 1).

Anker grupperepræsentanten **ikke**, kan anke iværksættes af enhver, der kan udpeges som grupperepræsentant (et gruppemedlem, en forening eller en offentlig myndighed), og sagen behandles da som et nyt gruppesøgsmål i ankeinstansen med fornyet gruppedannelse (§ 254j, stk. 2).

Anker **modparten**, behandles sagen i ankeinstansen fortsat som gruppesøgsmål (§ 254j, stk. 3).

Under anken finder reglerne om grupperepræsentant, sikkerhedsstillelse, forlig, domsvirkning og sagsbehandling tilsvarende anvendelse (§ 254j, stk. 4). De almindelige ankefristregler i § 368, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2 finder dog ikke anvendelse – anke kan altså ikke afvises efter § 368a alene.

Der gælder en videreført kære- og ankeadgang efter de sædvanlige regler i [retsplejelovens kapitel 37](#), jf. om [kæreadgang](#).

LOV

Retsplejeloven § 254j

§ 10 Sammenfatning og praktisk perspektiv

Gruppesøgsmålsordningen i retsplejelovens kapitel 23a giver en procesretlig ramme for kollektiv retsforfølgning af ensartede krav. Ordningen har været anvendt i praksis, men forbliver sjældnere end i f.eks. Sverige og England, primært fordi:

- **Ensartethedskravet** stiller skarpe krav til faktisk og juridisk fællesskab – krav, der udspringer af individuelle kontraktforhold med varierende vilkår, kan falde uden for.
- **Opt-out-modellens begrænsning** til offentlige myndigheder indsnævrer dens praktiske rækkevidde væsentligt.
- **Sikkerhedsstillelse og omkostningsrisiko** kan afholde potentielle grupperepræsentanter fra at anlægge sag.

Med implementeringen af EU-direktivet 2020/1828 i [lov nr. 754 af 13. juni 2023](#) er der skabt en bredere ramme for forbrugerorienterede gruppesøgsmål, herunder adgang for godkendte organisationer (ikke kun offentlige myndigheder) til at anlægge sag – også grænseoverskridende. Forbrugere, der overvejer kollektiv retsforfølgning, bør afklare, om kravene kan behandles som gruppesøgsmål, som individuelle [småsager](#), via [forbrugerklagenævnet](#) eller ved henvendelse til [Forbrugerombudsmanden](#).

For sager med et internationalt element – herunder grænseoverskridende forbrugerkrav – skal spørgsmålet om [international jurisdiktion](#) og samspillet med Bruxelles I-forordningen afklares forud for sagsanlægget.

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Retsplejeloven § 254a	Retsplejeloven § 254b	stk. 1
Retsplejeloven § 254c	Retsplejeloven § 254e	
Retsplejeloven § 254h	Retsplejeloven § 254f	stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

1 afgørelse

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

1

11.11.2022	Salærfastsættelse for beskikket advokat i gruppesøgsmål begrænset til formalitetsspørgsmål	bs-37564-2021-hjr
------------	--	-------------------

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Reform af den civile retspleje IV – Gruppesøgsmål mv.

nr. 1468 · 2005 · Justitsministeriet